

Norges vassdrags- og energidirektorat

Middelthunsgate 29

Postboks 5091 Majorstua

0301 Oslo

E-post: nve@nve.no

18.03.2016

Høringsuttalelse til Ommedal Kraftverk

(NVE Registreringsnummer 7072; NVE Saksnummer 201300411)

Ieg ber NVE innstille og gi avslag på utbygging av Ommedal kraftverk.

Hovedgrunnene er skissert nedenfor.

1. Datagrunnlaget for konsekvensutredningen er mangelfull

Konsekvensutredningen baserer seg i hovedtrekk på generell publisert informasjon hentet fra internet. Det utførte feltarbeidet i prosjektområdet er utilstrekkelig, begrenset til kun en dag, den 7. Juni 2012. Feltarbeidet ble utført av SWECO Norge, dvs. det samme firmaet og personalet som ble diskredisert som følge av og i sammenheng med Høitomtrapporten om Gjengedalsgjølet (publisert høsten 2015).

Mangelfullt datagrunnlag synliggjøres også ved følgende sitater:

«Alle kommunar i Noreg skal kartlegge biologiske mangfald på sine areal. I Gloppen er det gjennomført kartleggingar, men det er ikkje gjort registreringar i prosjektområdet (Harald Kjær,pers. medd.)»

«I samband med at SFE søkte om konsesjon for utbygging av Gjengedalsvassdraget på slutten av 1980-tallet, vart det gjort botaniske registreringar (Årrestad 1988). Det er ikkje gjort særskilte undersøkingar i og ved Ommedalstverrelva tidlegare, men ei generell skildring av flora og vegetasjonstypar i Gjengedalsvassdraget.»

Ommedalstverrelva har samme naturtyper og liknende karakteristikk som Gjengedalsgjølet, om i mindre skala. Hvorfor funnene og konklusjonene fra Høitomtrapporten om Gjengedalsgjølet ikke er tatt med i betraktning har kanskje med å gjøre at konsekvensutredningen av Ommedal kraftverk i hovedsak ble forberedt i 2012.

Konsekvensutredningen konkluderer med at prosjektområdet for Ommedal kraftverk har liten verdi for rødlistearter – dette til tross for det man nå vet med sikkerhet om Gjengedalsgjølet, og på tross av kun en dag i felt ble viet til artsregistrenger. De faglige konklusjonene til SFE og SFES konsulent er som følge sterkt svekket.

Det siteres:

«Kongeørn og havørn blir jamleg observert i dalen. Det er sannsynleg at kongeørn hekker i fjellsidene, men det er ikkje kjent kvar. Kattugle og andre ugleartar, i tillegg til falkar er også

observert (Bjørn Rygg, pers. medd.). Det er ikkje kjent om desse artane hekkar i eller i nærleiken av prosjektområdet»

Ingen forsøk på å utrede dette ble gjort. Det samme gjelder denne teksten:

«På nordsida av elva vart treslaget alm registrert. Denne arten er nær trua (NT). Det er gjort mange observasjonar av hønehauk (NT) ved vegen i lia nord for Ommedalstverrelva (Bjørn Rygg, pers. medd.). Dette kan tyde på at arten hekkar i området rundt Ommedal. Det er truleg at den brukar delar av prosjektområdet i samband med matsøk. Under feltarbeidet i juni 2012 vart det ikkje registrert raudlista fuglearter. Miljøvernavinga hos Fylkesmannen i Sogn og Fjordane har heller ingen opplysningar om raudlista fugleartar i området. Artsdatabanken si kartdatabase Artskart vart sjekka, men her var det heller ingen opplysningar om raudlisteartar.»

2. Hydrologisk usikkerhet

Det er uklart og umulig for en legman å forstå hydrologien som blir presentert og prognosene som blir gjort om fremtidige vannføringer og konsekvenser. Det som er sikkert er at det må stilles spørsmål ved informasjonsgrunnlaget for beregningene som er gjort.

Det sies i konsekvensutredningen at målestasjonene nærmest prosjektområdet, inklusive VM 86.10 Ommedalsvatnet, ble forkastet som sammenligningsgrunnlag for nedslagsfeltet Ommedalstverrelva, og at data fra VM 61.8 Kaldåen i perioden 1988 - 2011 ble brukt som grunnlag for hydrologiske analyser og produksjonsberegninger for Ommedal kraftverk. Grunnen som blir gitt er at:

«Kaldåen har passe felt (15,9 km²) og nesten like verdier overalt unntatt spesifikk avrenning. Feltet ligg langt sør for prosjektområdet, men avstanden til kysten er ganske lik.»

I motsetning sies det i Vedlegg 8 at:

«Vassføringsverdiene er skalerte døgnverdier frå VM 86.10 Åvatn (Ommedalsvatnet). Her er Åvatn brukt til skalering og ikkje Kaldåen pga. avstanden til feltet. Den skalerte verdien er ein middelvei over døgnnet, og det kan vere variasjonar i vassføring innan døgnnet som ikkje blir fanga opp.»

Altså, motstridende meldinger om datagrunnlag blir presentert, og det er uklart hvilke følger dette har på hydrologiske analyser. Ingen usikkerhetsanalyser gjort. Rapporten virker dårlig kvalitetssikret.

3. Konklusjoner knyttes til usikkerheter

Mange faglige konklusjoner er upresise og beskrives med usikkerhet. Det er ikke gjort forsøk på å dekke usikkerheter med mer detaljerte utredninger. Subjektive ord som «noko» og «sannsynlegvis» blir hyppig brukt.

«Sannsynlegvis blir det tyrolerinntak.»

«Det lyt hoggast noko kratt langs rørtraséen.»

«Vidare blir det etablert veg langs rørtraséen. Langs rørtraséen frå tunnel til stasjon må det ryddast noko skog.»

«Det er ikkje utført geologiske undersøkingar eller grunnundersøkingar i samband med onesjonssøknaden. Av den grunn er det uvisse knytt til grunnforhold og teknisk løysing for planlagt vassveg i fjell.»

«Overføringa frå Ommedalstverrelva til inntaket i Vesleelva skal skje via eit ca. 225 m langt rør som blir lagt i grøft over eit myrlendt område med noko trevegetasjon. Dette vil føre til at myrområdet vil bli noko drenert. På sikt vil dette sannsynlegvis føre til at typiske myrartar blir erstatta av meir tørketolerante artar.»

«Redusert vassføring vil føre til at vegetasjon som har høge krav til fukt, får endra livsvilkår. Det er for lite kunnskap om betydinga av dette pr. i dag til å seie sikkert om i kva omfang dette vil skje (Evju m. fl. 2011).»

«På eit seinare stadium vil det bli gjort fleire undersøkingar knytte til mulig skredfare og steinsprang. Ved behov vil det bli sett i verk tiltak for å forhindre ulykker/skader knytte til dette i anleggs- og driftsfasen.»

«Konsekvensane for ras, flaum og erosjon forventast å bli små, men det er ein viss utryggleik i denne konklusjonen.»

«Det er difor ikkje utenkeleg at det finnast raudlista artar på skuggefulle stadar langs strekinga som får redusert vassføring, men potensialet blir vurdert til å vere lite.»

«Sur og lite næringsrik berggrunn gjev grunn til å tru at det ikkje er eit stor potensial for funn av spesielt krevjande mose- og lavartar som er oppført på den norske raudlista. Ein kan likevel ikkje sjå bort fra at det finst raudlistearter eller andre artar av nasjonal forvaltningsinteresse.»

«Det er noko utryggleik knytt til vurderinga av konsekvensane for fuktrevjande kryptogamargrunna mangel på kunnskap om verknad av redusert vassføring.»

«Anlegget vil kome i konflikt med den gamle støylsvegen både i kraftstasjonsområdet og i inntaksområda. Dersom det finnast kulturminne på dyrka mark som skal nyttast som massedeponi, vil desse bli dokumentert før tiltaket gjennomførast.»

«Detaljar om slepp av minstevassføring og behov for målearrangement avklarast i detaljfasen.»

SFE skyver detaljer og avgjørelser foran seg. Detaljer skal stedfestes og klargjøres som del av konsekvensutredningen.

4. Verdivurderinger og konsekvenser er subjektive og tildels selvmotsigende

Ommedal kraftverk er dimensjonert for maksimal slukeevne lik 225 % av middelvannføringen. Foreslått minstevannsføring fra hovedinntaket (inntak sør) i Vesleelva er 0,09 m³/s om sommeren og 0,02 m³/s om vinteren, dvs. 90 og 20 l/s. Dette betyr at elvestrekningene nedenfor inntakene blir nesten tørrlagte (eks. Figur 2-2 i rapporten).

Minstevannsføring nedenfor nedstrøms inntak nord er ikke planlagt, hvilket med sikkerhet vil tørrlegge påvirket elevstrekning i store deler av året.

Ommedalstverrelva har utløp i Ommedalselva. Den er synlig fra store deler av Ommedalen. En tørrlagt elv betyr at Ommedalstverrelva blir redusert, tom. tidvis forsvinner fra naturbildet. Dette kan kun beskrives som en stor negativ konsekvens for landskap og naturopplevelse, samt stor risiko for biologisk mangfold.

Rapporten erkjenner at lokalklimaet vil bli tørrere langs den utbygde strekningen, men det konkluderes med at tiltaket vil få liten negativ konsekvens for lokalklima.

Beskrivelsen av bekkekløften langs Ommedalstverrelva som «av liten verdi» bagatelliserer dens helhetlige rolle i naturen langs Ommedalselva. SFE sier selv at:

«Slike vassdragstilknyttede naturtyper er under stort press, særskilt på grunn av at vassdrag byggast ut og nyttast til kraftproduksjon.»

Prosjektområdet inkluderer også naturtypen elveløp, som har offisiell status som nær trua (NT).

Rapporten konkluderer med at deponering av tunnelmasser på dyrket mark langs Ommedalselva er «ei god løysing då dette ikkje vil påverke område som er viktige for biologisk mangfald».

I denne sammenhengen erkjenner SFE at området er viktig for biologisk mangfold, men i andre deler av rapporten prøver de å peke på det motsatte (men på mangelfullt datagrunnlag). Man vet ikke hvordan redusert vannføring vill påvirke på fuktkrevede flora. SFE konkluderer allikevel med at det ikke finnes:

«noko godt grunnlag for å seie kor stor minstevassføringa må vere for at dei negative verknadene skal reduserast. Då det ikkje er påvist fuktavhengige raudlisteartar, er det ikkje grunn til å sette større krav til minstevassføring enn den som er sett.»

Denne konklusjonen blir trukket på basis av kun en dag med befaring, og uten innblikk i Høitomtrappen om Gjengedalsgjølet.

Samt:

«Verknadene på biologisk mangfald som følgje av redusert vassføring er vanskelegare å vurdere. Dette gjeld spesielt verknad på fuktkrevede vegetasjon langsmed vassstrengen. Det er ikkje gjort omfattande undersøkingar av slike effektar, og det er stor mangel på kunnskap.»

5. Konsekvensutredningen gir hverken et helhetlig eller oversiktlig bilde av samlede konsekvenser for utbygging i vassdraget

Fremtidig utbygging av Ommedal kraftverk blir ikke utredet i sammenheng med det presset området generelt er under for vannkraftsproduksjon i det samme vassdraget - Rognkleiv (i drift), Å-Tverrelva (konsejson gitt), samt et mulig tredje, Gjengedal (avgjørelse forventes av NVE i nær fremtid). Potensielt kan det bli fire (4) kraftverk langs Ommedalsvassdraget. Ommedalselva er en storlakselv. Osen ved utløpet av Ommedalselva i Ommedalsvatnet er en gyteplass. I denne sammenhengen erkjenner SFE at:

«I både lokal og regional samanheng er presset likevel stort på vassdragsnatur med liknande kvalitetar.»

Forslag til kraftutbygging må utrede samlede konsekvenser av den totale utbyggingsplanen som grunnlag, ikke Ommedal kraftverk som isolert tilfelle.

6. Behovet for og samfunnsnyttene av kraftverket er ikke bevist

Det sies i konsekvensutredningen at bygging av omsøkte kraftverk vil gi samfunnsmessige fordeler gjennom bidrag til den lokale og nasjonale kraftoppdekningen. Ommedal kraftverk skal gi en gjennomsnittlig årsproduksjon på 16,7 GWh, og det hevdes at dette vil gi strøm til ca. 830

husstander. Spørsmålet blir – hvilke husstander? Hva slags garantier finnes det for at vannkraften ikke selges til utlandet?

Kraftverket har lite med miljøvennlig energi å gjøre. Utbyggingen vil gi inntekter til noen få, og vil ikke utgjøre noen meningsfull forskjell på energiforsyningen til Norge, evt. utland.

Det hevdes at utbyggingen i byggeperioden vil gi jobber til «*sannsynlegvis lokal*» arbeidskraft, og at:

«det kan ventas at ein del av arbeidet kan tildelast lokale bedrifter i Gloppen kommune eller nabokommunar dersom det finst rett type arbeidskraft.»

Med den erfaringen SFE har høstet gjennom årene burde det være mulig å være mer definitiv i formulering av samfunnsnytt og arbeidsmarkedet. Det er ingen forpliktelser eller garantier i det som står skrevet.

Det sies også at lokale gårdsbrukere er interesserte i massene for å forhindre flommer av dyrket mark langs Ommedalselva. Intensjonen er å fjerne vekstjorda, fylle opp med tunnel/inntaksmasser og legge jorda tilkake på plass. Denne massen vil inneholde mye finstoffer, som vil bli vasket inn i Ommedalselva, en storlakselv, med konsekvenser for leve-, vandring-, og gyteforholdene til ferskvannsbiotoper.

Med referanse til fylkesdelsplanen så skal det samlede forbruket av energi reduseres med sikte på å dempe behovet for nye utbyggingstiltak. Energiproduksjon fra Ommedals kraftverk vil stå i strid med friluftslivsinteresser, naturverdier og landskapsestetiske hensyn. Ommedal kraftverk bør derfor ekskluderes for videre behandling.

7. Vanndirektivet

Med referanse til vanndirektivet og vannforekomsten Åelva øvre, bekkefelt (086-87-R), påpeker konsekvensutredningen at:

«Det er "ingen risiko" for at miljømålet for vassførekomsten ikkje blir nådd innan 2021».

Denne informasjonen er riktig sitert for «Åelva øvre, bekkefelt». Denne inkluderer Ommedalstverrelva og Vesleelva, **men** ignorerer forholdet til Ommedalselva. Ommedalstverrelva renner ut i og er derfor en del av Ommedalselva.

Risikovurderingen som er tilgjengelig på www.vann-nett.no for vannforekomsten Ommedalselva (086-260-R) viser at:

Det er «risiko for for at miljømålet for vassførekomsten ikkje blir nådd innan 2021»

Det er ikke tydelig hva dette betyr i en kraftutbyggingsammenheng, og må klargjøres med myndighetene som er ansvarlig for Nordfjord vannområde. Med hensyn til utbyggingsaktivitet og forslag til massedeposering langs Ommedalselva, og med hensyn til samlede konsekvenser, så er det viktig å påpeke at vannforekomsten Ommedalselva:

- Er klassifisert som sterkt modifisert;
- Er allerede i «stor grad» påvirket av flomverk og forbygninger;
- Er i Moderat økologisk tilstand (kvalitetselement anadrom fisk).

Samt, miljømålet for vannforekomsten er «Godt økologisk potensial» og det konkrete miljømålet for vannforekomsten er å «styrke fiskebestanden».

Det må derfor utredes om hvordan forbygging og videre kanalisering og andre fysiske inngrep ved Ommedalselva kan eller vil påvirke økologien til Ommedalselva t.o.m. Ommedalsvatnet, da denne inneholder anadrom fisk, avgjørende gyteplasser, samt vassdraget inneholder rødlistearter. Dette tilsier at videre fysiske inngrep i vassdraget generelt ikke er forenelig med miljømålene som er satt.

Jeg ber NVE instille og gi avslag på konsesjonssøknaden til SFE ang. Ommedal kraftverk.

Vennlig Hilsen,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Henning Moe', with a long horizontal stroke extending to the right.

Henning Moe

Konvallveien 3

1450 Nesoddtangen